THE DISAVOWAL OF ETERIA BY RUSSIA: CONSEQUENCES UPON MOLDAVIA

Mirela Beguni
Lecturer, PhD., "Ştefan cel Mare" University of Suceava

Abstract: In 1821, the Romanian Principalities were involved in the liberation movement of the Greeks from Ottoman rule, a crucial role in supporting it by the Romanians having different agents of influence, who convinced them that Russia will give military support for the revolution. Later, contrary to plans and promises, tsar Alexander I officially condemned it, gesture that placed Moldova in a situation of serious conflict with both the Greek revolutionaries as well as the Sublime Porte, bringing it to ruin for 16 months.

Keywords: Moldavia, greek revolution, Russia, Metropolitan Veniamin Costachi, Alexandru Ipsilanti

La începutul anului 1821, Principatele Române au fost tulburate de izbucnirea intempestivă a mişcării de eliberare a grecilor, care, deşi i-a făcut pe autohtoni să spere că ar fi şansa cuceririi propriei libertăţi, a reprezentat un adevărat moment critic în istoria lor. Surpriza negativă a fost amplificată de faptul că unii iniţiaţi fuseseră informaţi că planurile şefilor Eteriei erau ca revoluţia să înceapă în anul 1825 − când aceştia sperau ca Rusia să declare război Turciei−, urmând ca armatele să traverseze Principatele, războiul cu turcii să aibă loc pe teritoriul elen sau în sudul Dunării, iar Ţările Române să se declare autonome[1].

Pe lângă similitudinea idealurilor de libertate, o contribuţie majoră în angrenarea moldovenilor în susţinerea Eteriei au avut-o ruşii, care, prin diferiţi agenţi de influenţă, i-au convins că puterea protectoare este favorabilă mişcării şi o sprijină. Nu doar conducătorul acesteia, Alexandru Ipsilanti – aghiotant al ţarului şi general maior în armatata lui −, sugerase susţinerea rusească în proclamaţia din 23 februarie 1821, într-o discuţie din ziua precedentă cu domnitorul Mihail Suţu afirmând chiar că o armată de 70.000 de militari vine în sprijinul revoluţiei[2], dar atitudini similare vădeau şi înalţi oficiali ruşi: consulul Pini le-a acordat protecţie eteriştilor compromişi public faţă de turci, iar Capodistria, unul dintre cei mai importanţi consilieri ai ţarului în probleme de politică externă şi viitor cancelar, a declarat că, în caz de forţă majoră, Rusia ar putea acţiona în favoarea grecilor[3].

Totuşi, contrar planurilor iniţiale şi intenţiilor onorabile ce le fuseseră prezentate românilor, eteriştii au intrat în Moldova la 22 februarie 1821, au ocupat capitala, au ucis câteva zeci de turci şi, în încercarea de a-şi spori capacitatea de luptă, au recurs la ameninţarea localnicilor, la rechiziţii, şi la jafuri sistematice ce au produs spaimă acestora, „toată lumea rupând-o la fugă" în păduri, în

[1] Constantin Erbiceanu, *Istoria Mitropoliei Moldaviei şi Sucevei şi a Catedralei mitropolitane din Iaşi*, Tipografia Cărţilor Bisericeşti, Bucureşti, 1888, p. LXX.

[2] Diverse însemnări ale vremii atestă răspândirea zvonului că Ipsilanti venea cu o armată rusească, încrederea românilor în sprijinirea mişcării de către puterea ţaristă fiind ilustrată succint de afirmaţiile reputatului boier Nicolae Rosetti Roznovanu: „Ruşii ne făcuseră să ne înrolăm cu toţii în Eterie. Ne ziceau: toate popoarele supuse din Orient vor redobândi libertatea şi vor înflori la umbra măririi noastre[...] Un singur sentiment, acela de a frânge jugul nesuferit, însufleţea populaţiile creştine supuse sultanului". Cf. C. Bălan, *Domniile fanariote în Ţara Românească şi Moldova,* în *Istoria românilor*, vol VI, coord. Paul Cernovodeanu şi Nicolae Edroiu, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2002, p. 500; Ioan C. Filitti, *Frământările politice şi sociale în Principatele române de la 1821 la 1828,* Editura „Cartea românească", Bucureşti, 1932, pp. 41, 42.

[3] Keith Hitchins, *Românii 1774-1866*, Editura Humanitas, Bucureşti, 1998, p. 185, 186; V. A. Urechia, *Istoria românilor,* tom. XIII, Tipografia şi fonderia de litere Thoma Basilescu, Bucureşti, 1901, pp. 9, 96, 97.

BDD-A29498 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:42 UTC)

munţi sau peste graniţe[45]. Astfel, cu toate că, iniţial, mişcarea de eliberare a grecilor s-a bucurat de simpatia şi de susţinerea autohtonilor − atitudine la care a contribuit, pe lângă factorii anterior precizaţi, şi faptul că domnitorul Moldovei, Mihail Suţu, „profitase de o autoritate abuzivă pentru a incita locuitorii Principatului la spiritul contagios al insurecţiei, cu scopul de a-i înrola”[6] − acţiunile extreme ale grecilor au afectat grav poziţia şi sentimentele românilor, generând proteste, împotriviri şi conflicte care s-au agravat cu trecerea timpului.

În plus, deşi Rusia sprijinea tacit revolta[7] şi dorea să creeze un pretext care să-i permită intervenţia militară în favoarea grecilor, indiscreţia lui Alexandru Ipsilanti – care, neprevăzător, anunţase public înainte de vreme iminentul ajutor ţarist – a „stricat toate socotelile”, făcând imposibilă, din raţiuni politice, implicarea Rusiei[8].

Astfel, la 28 februarie 1821, s-a aflat în Iaşi că, drept răspuns la petiţia adresată lui la 23 sau 24 februarie la Leybach[9], ţarul Alexandru I a dezavuat Eteria[10] şi i-a acuzat pe „voitorii de rău ce învinuiesc fără cuvânt pe Rusia că ar avea cugetări duşmăneşti asupra Porţii”, atitudine explicabilă prin prisma angajamentelor internaţionale asumate în temeiul Sfântei Alianţe, încheiate încă din 1815 cu regele Prusiei şi cu împăratul Austriei, ce nu-i permiteau să „patroneze” nici o rebeliune[11]. În plus, şeful armatei ruseşti din Basarabia, contele Wittgenstein − despre care Ipsilanti afirmase, în proclamaţia din 17 martie către munteni, că „nu numai a primit ordin de a duce spre frontieră trupele ce el comandă pe teritoriul Varşoviei, dar ele sunt chiar în marş” − a primit dispoziţii să „observe cu cea mai strictă neutralitate tulburările din Principate şi să nu ia sub nici un pretext nici o parte directă sau indirectă”, în timp ce Stroganoff declara că „politica M. S. Împăratului este şi va rămâne străină de intrigile ce ar putea ameninţa şi tulbura liniştea vreunei ţări” şi că, „în relaţiile sale cu Poarta, M. S. nu are alt scop şi nici altă dorinţă decât menţinerea şi stricta executare a tratatelor fiinţând între ambele puteri”[12].

Schimbarea atitudinii Rusiei faţă de Eterie a antrenat, previzibil, şi schimbarea atitudinii moldovenilor, care, aflând că preconizatul ajutor a rămas o vorbă în vânt şi că Ipsilanti, în loc de a fi emisar al ţarului, are oficial calitatea de insurgent, s-au văzut în postura de a fi nevoiţi să îşi reabiliteze imaginea în faţa turcilor, afectată de sprijinirea revoltei.

La 29 martie, domnitorul, compromis faţă de puterea suzerană, a părăsit Modova şi s-a refugiat în Rusia, dând la plecare un pitac-proclamaţie către ţară şi Divan, prin care, după ce a încercat să-şi justifice atitudinea faţă de Eterie sub pretextul de a fi fost silit, i-a îndemnat pe boieri să rămână supuşi Porţii şi să alcătuiască o căimăcămie din mitropolit, episcopi şi din cei dintâi boieri[13].

---

[4] Manolachi Drăghici, *Istoriea Moldovei pe timp de 500 ani până în zilele noastre*, tom. II, Tipografia Institutul Albinei, Iaşi, 1857, p. 118.

[5] V. A. Urechia, *op. cit.*, tom. XIII, pp. 52, 96, 97; Alecu Beldiman, *Eterie sau Jalnicile scene prilejite în Moldavia din resvrătirile grecilor, prin şeful lor Alesandru Ipsilanti, venit din Rusia la anul 1821*, ediţie de Alecu Balica, Tipografia Buciumului român, Iaşi, 1861, pp. 4-6; Ilie Corfus, *Însemnări de demult*, Editura Junimea, Iaşi, 1975, pp. 33, 34, 37-40, 306.

[6] Eudoxiu de Hurmuzaki, *Documente privitoare la istoria românilor,* supl. I, vol. IV, coord. D. A. Sturdza, D. C. Sturdza, Octavian Lugoşianu, Bucureşti, 1891, p. 2.

[7] Jocul de culise al ruşilor prin care aceştia i-au determinat pe moldoveni să sprijine Eteria a fost corect perceput chiar şi de către turci, care i-au acuzat pe ruşi că sunt “adevăraţii autori ai acestei nenorocite afaceri”. Vezi A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traiană,* ediţia a III-a (de I. Vlădescu), vol. X, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1930, p. 42.

[8] Keith Hitchins, *op. cit.*, p. 185, 186; V. A. Urechia, *Istoria românilor,* tom. XIII, pp. 9, 96, 97.

[9] *Ibidem*, p. 97; Ioan Mitican, *Întâmplări din Principatele Române frământate de revoluţia eteristă,* în „Ziarul Lumina” din 5 martie 2008.

[10] Eudoxiu de Hurmuzaki, *Documente privitoare la istoria românilor,* vol. X (infra *Hurmuzaki*, vol.X), coord. Nicolae Iorga, Bucureşti, 1897 pp. 563, 564.

[11] A. D. Xenopol, *op. cit.*, vol. X, pp. 41, 42. 62; Gh. Cliveti, *Concertul european. Un experiment în relaţiile internaţionale din secolul XIX,* Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2006, pp. 465 şi urm.

[12] Vezi V. A. Urechia, *Istoria românilor,* tom. XIII, pp. 50-54.

[13] Constantin Erbiceanu, *op. cit.*, pp. 110, 111.

BDD-A29498 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:42 UTC)

În ziua următoare, la 30 martie, mitropolitul Veniamin Costachi a primit, prin consulul rus Pizani, o carte de blestem împotriva Eteriei − datată din 11 martie 1821 şi semnată, evident siliţi, de patriarhul ecumenic Grigorie şi de membrii sinodului[14] − pe care i s-a cerut să o publice, pentru a fi citită tuturor locuitorilor din Moldova, „spre a propovădui înşelăciunea şi spre a întări pe cei de sub duhovnicească sa apărare creştini către paza credincioasei plecări şi a celei mai mari supuneri" şi „spre răsfăţarea catahriselor şi a nerânduielilor, pentru întoarcerea celor rătăciţi". Scrisoarea patriarhului înfiera Eteria ca anticreştinească şi condamna cu înfricoşătoare blesteme ingratitudinea domnitorului Moldovei, pe care puternicii împăraţi, „din mic şi prost l-au înălţat la trepte şi mărit, din neslăvit şi neînsemnat l-au înălţat la slavă şi cinste, l-au îmbogăţit, l-au ocrotit şi l-au cinstit şi cu preastrălucitul acestei domnii scaun", ca şi pe Alexandru Ipsilanti, „amândoi deznădăjduiţi deopotrivă, trufaşi, nebuni de slavă şi deşert cugetători […], amăgind şi trăgând la aceeaşi prăpastie a pierzării şi pe alţi mulţi". Cu aceste argumente, ierarhii greci autori ai scrisorii i-au cerut mitropolitului moldav „să-i dovedească obşteşti pierzători […], să-i urască şi să se întoarcă de către ei, căci şi biserica şi neamul îi are urâţi şi încarcă împotriva lor cele mai osândite blesteme, şi ca pe nişte mădulare putrede îi are dezbinaţi de toată întregimea cristianicească, curată şi sănătoasă, ca pe nişte călcători dumnezeieştilor legi şi apostoleştilor orânduiri".

Cu toate că, dacă patriarhul ar fi fost în situaţia de a-şi putea exprima adevăratele sentimente, „l-ar fi încununat cu sfintele lui rugăciuni şi binecuvântări", l-a ameninţat pe mitropolitul Veniamin că, dacă în orice mod, se va împotrivi „obşteştii făcătoarei de bine puternice împărăţii, va fi argos (oprit) de toată arhierolucrarea şi […] căzut din treptele arhierosinei şi din sfinţitele locuri lepădat [...] şi focului gheenei vinovat, ca unul ce pe pierzarea neamului a ales şi a protimisit". La 1 aprilie, ierarhul moldovean i-a răspuns că, „deşi e încredinţat că din ai noştri nimeni până acum nu s-a abătut la tovărăşia răzvrătitorilor", dăduse curs cererii sale şi, după ce a tradus cartea în limba română, a tipărit-o şi trimis-o să fie citită de către preoţi în toate bisericile oraşelor şi satelor din Moldova, pentru ştiinţa tuturor creştinilor, cu porunca să nu mai fie pomenit la slujbe „numele celui de curând depărtat de la noi domn"[15].

Mai mult, pe lângă cartea de blestem, mitropolitul Veniamin a primit, la aceeaşi dată, şi o scrisoare personală din partea patriarhului Grigorie, în care, aproape acuzându-l de a fi eterist, i-a „ordonat bisericeşte să trâmbiţeze la toţi creştinii de sub protecţia sa spirituală sensul scrisorilor, să se lupte în tot modul ca să dovedească înşelăciunea în care se află, să împrăştie închipuirile lor deşarte, să le arate că cu persistenţa lor în această mişcare nebunească organizează nenorocirea neamului lor însuşi şi să-i încunoştiinţeze că, dacă nu-şi vor îndrepta greşeala cu o desăvârşită şi sinceră părere de rău, biserica îi are întretăiaţi din totalitatea creştinilor şi pe toţi vinovaţi anatemei veşnice". De asemenea, cu grele cuvinte, patriarhul i-a cerut mitropolitului moldav „să fie atent şi să înţeleagă că are a da socoteală la tribunalul cel nemituit al Domnului [...] dacă nu-şi va îndeplini datoriile arhiereşti, convingându-i pe cei înşelaţi şi eliberându-i de jurământul satanic", apoi l-a ameninţat că, dacă se va opune şi va întreprinde altceva decât i-a cerut, prin cuvânt, prin fapte sau prin idei, va fi decăzut din gradul ierarhic şi condamnat ca „membru eterogen, străin de biserica lui Dumnezeu şi vinovat de caterisire nedezlegată"[16].

Deşi, prin aceste misive, patriarhul Grigorie încerca să-şi reabiliteze imaginea în faţa autorităţilor otomane, căutând să se salveze de acuzaţia de sprijinire a Eteriei, la 10 aprilie a fost numit la Constantinopol un nou vizir, care, încă de a doua zi, după săvârşirea liturghiei, i-a spânzurat pe patriarh şi pe arhierei, faptă tragică ce a provocat disperarea oamenilor, căci „să vadă

[14] Reprodusă în *Ibidem*, pp. 114-116.
[15] Theodor Codrescu, *Uricarul*, vol. V, Tipografia Buciumului Român, Iaşi, 1862, pp. 68-76; Ioan Bianu, Nerva Hodoş, Dan Simonescu, *Bibliografia românească veche. 1508-1830*, tom. III, ediţia Academiei Române, Atelierele Socec & Co., Bucureşti, 1912-1936, p. 389; Constantin Erbiceanu, *op. cit.*, pp. 113-116, 371, 372, 540.
[16] *Ibidem*, pp. 367-370.

BDD-A29498 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:42 UTC)

un sfinţit sinod ca criminalii spânzuraţi şi batjocoriţi, părea că este acel timp al răstignirii lui Hristos"[17].

Fuga domnitorului a adus cu sine retragerea din Iaşi a unei mari părţi a populaţiei, radicalizarea atitudinii autohtonilor faţă de greci, prin reducerea daniilor către cei din Iaşi şi prin sfătuirea lor să plece, precum şi instituirea căimăcămiei alcătuite din boieri şi condusă de mitropolitul Veniamin. De asemenea, imediat după plecarea domnitorului, pentru a salva ţara de acuzaţia de colaborare cu răzvrătiţii, boierii şi clerul au alcătuit un arz către Poartă, prin care informau puterea suzerană despre „nenorocirea nevinovatului pământ" şi despre „durerea rănii pricinuite de către stricăcioasa împerechere a apostaţilor greci, ce s-au obrăznicit a ridica arme şi cu cumplire a vătăma pământul Moldovei". Totodată, autorii arzului asigurau puterea suzerană de supunerea şi loialitatea ţării şi o rugau să intervină pentru a o salva din mâinile eteriştilor, cerându-i şi un hatişerif pentru pronomiile pierdute prin „întrebuinţările cele rele ale domnilor greci", în care să se prevadă „dezrădăcinarea din pământul acesta şi niciodată a mai locui grecii şi arnăuţii", permisiunea de alcătuire de pravile în limba patriei, domn pământean „pe care obştea îl va alege", precum şi administrarea de către români a mănăstirilor închinate, serios afectate de abuzurile din ce în ce mai grave ale egumenilor străini[18].

Conflictul dintre greci şi români s-a agravat după ce, prin interceptarea corespondenţei acestora, eteriştii au aflat că un alt arz al moldovenilor fusese trimis Porţii prin Theodor Balş şi Ionică Tăutul. Înfuriaţi de gestul autohtonilor, cu mare violenţă, rebelii au venit să le ceară socoteală boierilor baricadaţi la Mitropolie, pe care i-au acuzat că ar fi avut un comportament necreştinesc, la care aceştia le-au replicat că necreştinească e spolierea ţării şi că vor ca grecii să plece[19].

Cu toate că li se ceruse să părăsească Principatul, eteriştii au răspuns prin luarea în stăpânire a Curţii domneşti şi a poştei, precum şi prin ameninţarea boierilor, încât, deşi insurgenţii le interziseseră unora dintre membrii protipendadei să iasă din Iaşi, oraşul s-a depopulat rapid, dintre boieri rămânând doar câţiva şi mitropolitul, fără pază, timp în care prădarea şi înspăimântarea de către anarhişti a locuitorilor rămaşi a atins cote ce îl făceau pe vornicul Alecu Beldiman să scrie: „Tânguiri, ţipete, răcnet, te las a închipui/ Căci în scris nu-i cu putinţă a putea alcătui"[20].

Căutând în continuare soluţii pentru apărarea Moldovei, Veniamin Costachi şi boierii l-au trimis la Brăila pe ierochirixul Ghenadie Roset, un om al Mitropoliei, spre a asigura puterea suzerană de credinţa ţării – de care aceasta s-a convins[21] – dar, la revenire, mesagerul a fost prins de eterişti şi silit să le spună scopul călătoriei sale, încât abia după trei zile mitropolitul, îngrozit, a reuşit „cu necaz şi supărări, cu rugăciuni o mulţime şi cu oareşicare dări", să îl scape[22].

De o soartă similară au avut parte şi boierii Theodor Balş şi Ionică Tăutul, care, tot la întoarcere, au fost prinşi şi închişi, dezbrăcaţi, certaţi şi batjocoriţi pentru a mărturisi adevărul, dar, reuşind să fugă, au fost primiţi cu mare bucurie de Veniamin, care, pentru a le salva vieţile, i-a ascuns la Mitropolie, iar grecilor furioşi, care veniseră să-i caute „slobozind din pistoale şi strigând cât puteau", le-a răspuns că nu ştie nimic despre ei şi că, dacă refuză să plece, va trage clopotele pentru a chema poporul în ajutor[23].

Acutizarea conflictului dintre autohtoni şi insurgenţi a fost semnalată şi de Iacov Rizu, fost ministru al domnitorului Mihail Suţu, care afirma că „o aşa ură născută între greci şi moldoveni din nerespectul religiozităţii sau, mai adevărat, din nebunia celor din jurul lui Pendedeca şi din

[17] După cum scria, la 13 aprilie, un român anonim aflat la Constantinopol (*Ibidem,* pp. 372-374; V. A. Urechia, *Istoria românilor,* tom. XIII, p. 168).
[18] *Ibidem*, pp. 102-105.
[19] Alecu Beldiman, *op. cit.*, p. 23.
[20] *Ibidem*, p. 27.
[21] *Ibidem,* pp. 28, 29; N<icolae> Dobrescu, *Istoria Bisericii Române,* Editura Institutului de Arte Grafice „Speranţa", Bucureşti, 1922, p. 162.
[22] Alecu Beldiman, *op. cit.*, p. 30.
[23] *Ibidem*, pp. 30-34.

BDD-A29498 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:42 UTC)

netrebnicia guvernatorilor, a adus tulburări în ţară". Aceeaşi sursă mai consemna că, în a doua parte a lunii aprilie, nobilii locali, „subjugându-se de egoismul – aşa considera autorul elen! – compatrioţilor celor mai însemnaţi", au produs furia grecilor, iar unii mai îndrăzneţi au decis să-i ucidă pe mitropolit şi pe cei dintâi boieri şi să preia guvernarea, iniţiativă pe care Pendedeca, influenţat de sfătuiri înţelepte, a socotit-o „abjectă şi necuviincioasă" şi a oprit-o[24].

Starea deplorabilă a Principatului era descrisă elocvent într-o circulară adresată populaţiei la 30 aprilie de către Isprăvnicia Neamţului, în care se consemna că „aceşti făcători de rele greci, sub cuvânt de a-şi aduce în slobozenie patria şi ţările lor, ne-au robit pe noi, şi pe lângă nenumăratele şi nesuferitele rele şi pătimiri ce au pricinuit la toată starea şi la tot moldoveanul, dar mai vârtos bieţilor locuitori, cu feluri de silinţe şi prădăciuni, cu feluri de jafuri şi cruzimi, şi-au lăţit obrăznicia lor până acolo încât, spaima cuprinzând pe toţi, s-au spart sate, s-au spart târguri, s-au spart ţinuturi întregi, şi număr nenumărat de oameni s-au împrăştiat, lăsând şi case şi avere, şi cu un cuvânt ţara mai toată s-a hrentuit; până şi cei mai întâi boieri, reazemul ţării şi părinţi a toată obştea, au fost siliţi a se împrăştia, ţara noastră a rămas pustie şi pământul nostru a ajuns pământul plângerii"[25].

Consemnări similare întâlnim chiar şi la grecul Iacov Rizu, care afirma că „se asemăna Moldova cu o barcă în mijlocul valurilor furtunii" şi că localnicii, „pe de o parte temându-se de năvălirea şi jaful turcilor, care era asociat întotdeauna de omoruri şi arderi, după obiceiul barbarilor, iar pe de altă parte presupunând o răzbunare a grecilor, mai ales după trimiterea la Brăila a celor patru boieri, în formă de deputăţie, s-au refugiat la confiniile Rusiei ospitaliere, această repetată fugă şi reîntoarcere a localnicilor fiind cauza ruinătoare a Moldovei şi fenomen de descurajare morală"[26].

Pustiirii produse de către greci s-a adăugat, ulterior, cea produsă de către turci, din iulie 1821 până în iulie 1822, Principatele fiind puse la o grea încercare de ocupaţia armatelor turceşti, căci „tot ceea ce răzbunarea politică şi religioasă, unită cu sălbăticia orientală, poate născoci, turcii au pus în aplicare de-a lungul acestei cumplite perioade"[27]. Exemplificând abuzurile, mănăstiri precum Agapia, Văratec sau Râşca, ce nu puteau fi acuzate de a fi servit drept azil eteriştilor, au fost prădate de ieniceri, iar jafurile şi incendierile din Iaşi nu conteneau, turcii interzicând chiar şi slujbele bisericeşti, baterea toacelor şi tragerea clopotelor[28].

Astfel, implicarea Moldovei de către Rusia în susţinerea Eteriei, urmată de dezavuarea acesteia, a plasat ţara într-o situaţie foarte dificilă, de conflict atât cu revoluţionarii greci, cât şi cu Poarta, antrenându-l într-o „furtună primejduitoare de 16 luni mai bine"[29], care a avut, totuşi, urmarea benefică a înlocuirii domnitorilor greci cu pământeni, fapt ce a pus bazele renaşterii naţionale.

BIBLIOGRAPHY

Bălan, C., *Domniile fanariote în Ţara Românească şi Moldova,* în *Istoria românilor*, vol VI, coord. Paul Cernovodeanu şi Nicolae Edroiu, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2002.

[24] Constantin Erbiceanu, *op. cit.,* pp. 539-541. Şi peste cinci ani, la mijlocul lunii aprilie a anului 1826, avea să fie descoperită o conspiraţie vizând cucerirea capitalei, uciderea domnitorului, a mitropolitului şi a multor boieri la slujba de Paşti, ca şi instalarea la conducerea ţării a altui domn, printre cei implicaţi în acest complot, ce a făcut „mult zgomot", aflându-se supusul austriac Desila, grecul Seka şi câţiva oameni ai boierilor Constantin şi Alexandru Mavrocordat (cf. *Hurmuzaki*, vol. X, pp. 349-352, 354, 357; Gheorghe Platon, *Restaurarea domniilor naţionale (1821-1828),* în *Istoria Românilor*, vol. VII, tom. I, coord. Dan Berindei, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2003, pp. 61, 62).
[25] V. A. Urechia, *Istoria românilor,* tom. XIII, pp. 108, 109.
[26] Constantin Erbiceanu, *op. cit.*, pp. 540, 541.
[27] Pompiliu Eliade, *Influenţa franceză asupra spiritului public în România,* ediţie de Alexandru Duţu, Editura Univers, Bucureşti, 1982, p. 329.
[28] Constantin Erbiceanu, *op. cit.*, pp. 141, 144, 194.
[29] Aşa cum nota, într-o însemnare din iulie 1822, mitropolitul Veniamin Costachi (cf. Ilie Gheorghiţă, *Un veac de la moartea mitropolitului Veniamin Costachi,* Mănăstirea Neamţ, 1946, p. 64).

BDD-A29498 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:42 UTC)

Beldiman, Alecu, *Eterie sau Jalnicile scene prilejite în Moldavia din resvrătirile grecilor, prin şeful lor Alesandru Ipsilanti, venit din Rusia la anul 1821*, ediţie de Alecu Balica, Tipografia Buciumului român, Iaşi, 1861.
Cliveti, Gh., *Concertul european. Un experiment în relaţiile internaţionale din secolul XIX*, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2006.
Codrescu, Theodor, *Uricarul*, vol. V, Tipografia Buciumului Român, Iaşi, 1862.
Corfus, Ilie, *Însemnări de demult*, Editura Junimea, Iaşi, 1975.
Dobrescu, N<icolae>, *Istoria Bisericii Române,* Editura Institutului de Arte Grafice „Speranţa", Bucureşti, 1922.
Drăghici, Manolachi, *Istoriea Moldovei pe timp de 500 ani până în zilele noastre*, tom. II, Tipografia Institutul Albinei, Iaşi, 1857.
Eliade, Pompiliu, *Influenţa franceză asupra spiritului public în România,* ediţie de Alexandru Duţu, Editura Univers, Bucureşti, 1982.
Erbiceanu, Constantin, *Istoria Mitropoliei Moldaviei şi Sucevei şi a Catedralei mitropolitane din Iaşi*, Tipografia Cărţilor Bisericeşti, Bucureşti, 1888.
Filitti, Ioan C., *Frământările politice şi sociale în Principatele române de la 1821 la 1828,* Editura „Cartea românească", Bucureşti, 1932.
Gheorghiţă, Ilie, *Un veac de la moartea mitropolitului Veniamin Costachi,* Mănăstirea Neamţ, 1946.
Hitchins, Keith, *Românii 1774-1866,* Editura Humanitas, Bucureşti, 1998.
Hurmuzaki, Eudoxiu, *Documente privitoare la istoria românilor,* vol. X, coord. Nicolae Iorga, Bucureşti, 1897; supl. I, vol. IV, coord. D. A. Sturdza, D. C. Sturdza, Octavian Lugoşianu, Bucureşti, 1891.
Mitican, Ioan, *Întâmplări din Principatele Române frământate de revoluţia eteristă,* în „Ziarul Lumina" din 5 martie 2008.
Platon, Gheorghe, *Restaurarea domniilor naţionale (1821-1828),* în *Istoria Românilor*, vol. VII, tom. I, coord. Dan Berindei, Editura Enciclopedică, Bucureşti, 2003.
Urechia, V. A., *Istoria românilor,* tom. XIII, Tipografia şi fonderia de litere Thoma Basilescu, Bucureşti, 1901.
Xenopol, A. D., *Istoria românilor din Dacia Traiană,* ediţia a III-a (de I. Vlădescu), vol. X, Editura Cartea Românească, Bucureşti, 1930.

BDD-A29498 © 2019 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.25 (2026-09-15 09:33:42 UTC)